

Partizanski umor trgovca Josipa Grassellija iz Sv. Jakoba pri Šentjurju

Leta 1944 so partizani na Kozjanskem poleg številnih drugih civilistov umorili tudi dva trgovca, in sicer Josipa Kosmosa iz Loke pri Žusmu in Josipa Grassellija iz Sv. Jakoba (sedaj Jakob) pri Šentjurju.

Dr. Milko Mikola, zgodovinar, prvi direktor Študijskega centra za narodno spravo, publicist |

 Arhiv Demokracija, najdigrob.si

Josip Grasselli je bil uspešen trgovec, ki je deloval v Sv. Jakobu pri Šentjurju.

Medtem ko je o umoru Josipa Kosmosa znan samo datum njegove smrti (24. julij 1944), pa o umoru Josipa Grassellija obstaja kar nekaj podatkov.

Umor so zagrešili člani Okrajnega komiteja KPS Celje-okolica

Najpomembnejši vir podatkov predstavlja poročilo, ki ga je Okrožni komite KPS Kozje 9. marca 1945 poslal pooblaščenцу Oddelka za zaščito naroda (OZNA) za okrožje Kozje (hrani ga Arhiv Republike Slovenije v fondu SI_AS 1931). Iz njega je razvidno, da so Josipa Grasselija umorili člani Okrajnega komiteja KPS Celje-okolica.

Morilci so se izdajali za nemške policiste

Ti so, kot navaja omenjeno poročilo, neke noči v začetku decembra 1944 prišli h Grasselliju, ga odvedli s seboj, nato pa v gozdu umorili. Da bi prikriji, da so partizani, so se izdajali za nemške policiste in so govorili nemško. Po navedbah Stanislava Grassellija, sina umorjenega Josipa Grassellija, se naj to ne bi zgodilo v začetku decembra, kot navaja omenjeno poročilo, marveč že 12. oktobra 1944. Isti je piscu povedal, da so morilci njegovega očeta znova prišli naslednjo noč, v hiši ugasnili vse luči in začeli po njej ropati. Poklali so živino, nato pa so se z naropanim plenom v okrilju noči umaknili.

Iz poročila Ozne za okrožje Kozje je razvidno, da so Josipa Grasselija umorili člani Okrajnega komiteja KPS Celje-okolica.

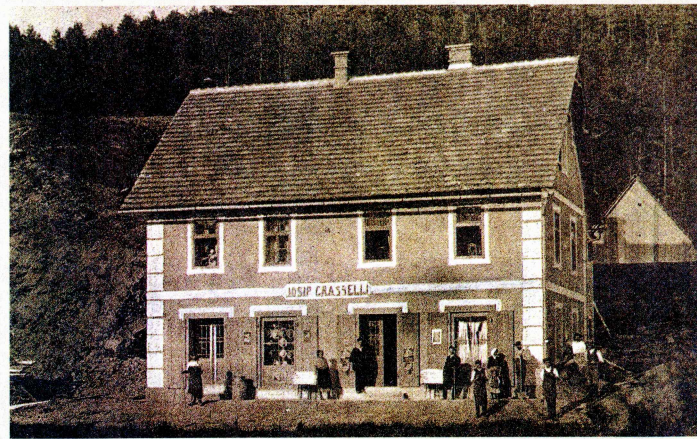
Partizanom naj bi se bil zameril s tem, ker je od njih zahteval, da mu morajo za izdane stvari izdati potrdilo, do česar je tudi po partizanskih predpisih imel pravico.

Pomembne podatke o umoru trgovca Josipa Grassellija je posredoval tudi njegov najstarejši sin prof. dr. Josip Grasselli (1924–2016), eden najvidnejših slovenskih matematikov. V intervjuju, ki je bil z njim objavljen leta 2016 v znanstveni reviji *Obzornik za matematiko in fiziko*, je dejal, da so tiste usodne noči vdrli v njihovo hišo trije moški v uniformah, ki so govorili po nemško in se izdajali za nemške policiste. Očeta so pozvali, da mora z njimi, ker da bo mobiliziran v nemško vojsko. Ko je njegova sestra naslednji dan odšla poizvedovat za očetom na policijo v Celje, tam o mobilizaciji njenega očeta v nemško vojsko niso nič vedeli. Takrat je zaslutil, da oče verjetno ni več živ. Ta njegova zla slutnja se je izkazala za resnično, ko je eden od njegovih bratov pri nekem partizanu opazil, da je obut v očetove škornje, na roki pa je nosil očetovo uro. Da bi storilci svoj zločin prikrili, so Grassellijevim otrokom pošiljali sporočila, da je njihov oče v partizanski brigadi in da jim pošilja pozdrave, kar seveda ni bilo res.

Umorili so ga zato, ker je zahteval potrdilo o izročenih stvareh za partizane

Prof. dr. Josip Grasselli je v omenjenem intervjuju govoril tudi o domnevnem razlogu za očetovo smrt. Po njegovem naj bi se bil njegov oče partizanom, ki jim je dajal različne stvari iz svoje trgovine, zameril s tem, ker je od njih zahteval, da mu morajo za izdane stvari izdati potrdilo, do česar je tudi po partizanskih predpisih imel pravico. Da je sklepal pravilno, potrjuje že navedeno poročilo, ki ga je Okrožni komite KPS Kozje 9. marca 1945 poslal pooblaščenцу OZNE za okrožje Kozje. V njem se namreč za Josipa Grassellija navaja, da je pomagal partizanom in da njegovi otroci to počno še po njegovi smrti. Glede razlogov, ki so privedli do njegovega umora, pa ugotavlja: »Kakor vse kaže, je bilo po sredi osebno maščevanja in pa stremljenje pridobiti si razni material.«

Te navedbe nedvoumno dokazujejo, da so člani Okrajnega komiteja KPS Celje-okolica Josipa Grassellija umorili, ker so si prisvajali stvari, ki jih je dajal iz svoje trgovine za partizane. To je bilo po vojni verjetno znano tudi komunistični oblasti, zato ga ni obravnavala kot »narodnega izdajalca« in mu tudi ni zaplenila premože-

Grassellijeva trgovina v Sv. Jakobu pri Šentjurju pred drugo svetovno vojno

Čeprav so po vojni otroci očetov grob odkrili, pa njegovih posmrtnih ostankov vse do danes niso dali izkopati in prenesti na pokopališče (na sliki grob na ljubljanskih Žalah, kjer je pokopan njegov najstarejši sin).

nja, kot bi po členu 28. Zakona o zaplembi imovine bila sicer dolžna storiti.

Posmrtni ostanki Josipa Grassellija so še vedno na kraju, kjer so ga umorili

Josip Grasselli je za seboj pustil sedem otrok, od katerih najmlajši ni dopolnil niti dveh let. Ker jim je že leta 1941 umrla mati, so po umoru očeta ostali sirote brez obeh staršev. Skrb za družino je padla na ramena komaj sedemnajstletne hčerke Milene. Čeprav so po vojni otroci očetov grob odkrili, pa njegovih posmrtnih ostankov vse do danes niso dali izkopati in prenesti na pokopališče. Njegov najstarejši sin prof. dr. Josip Grasselli je v omenjenem intervjuju v zvezi s tem povedal: »Pozneje je bilo med ljudmi znano, kdo in kje ga je ubil, pa si v vseh teh letih iz strahu nismo upali ničesar storiti vsaj za očetov dostojni pokop. Nekateri v družini si še vedno prizadevamo, da bi to storili. S sinom sem že obiskal mesto, kjer je bil oče ubit in pokopan.« Da si potomci umorjenega Josipa Grassellija v času komunističnega režima niso upali izvesti prekopa očetovih posmrtnih ostankov, je razumljivo, težko pa je razumeti, da tega niso storili še vse do danes, ko je od padca komunističnega režima v Sloveniji minilo že 35 let. [D]